

Nr 392.

Av herr **Hage**, *angående utsträckande av skolköksundervisningen vid samrealskolor och högre allmänna läroverk.*

Undertecknad Hage har under fyra års arbete inom statsrevisionen tillhört den avdelning av revisionen som bl. a. haft att granska utgifterna under åttonde huvudtiteln. Det har givits möjlighet att under denna revisionsverksamhet besöka ett mycket betydande antal av landets läroverk för manlig och kvinnlig ungdom. Även om nämnda besök av naturliga skäl måst inskränkas till en mera ytlig genomsyn, har dock vissa erfarenheter av olika slag därvid kunnat inhämtas. En sådan erfarenhet är den, att man kunnat konstatera att *det principbeslut, som riksdagen en gång fattade, då den uttalade sig för att undervisning i hushållsgöromål (skolköksundervisning) skulle ingå som en beståndsdel vid undervisningen i våra läroverk, i ganska ringa utsträckning kommit att omsättas i verklighet, då det gäller samskoleläroverken, trots att tämligen lång tid nu förflutit sedan beslutet fattades.*

I den till innevarande års riksdag avgivna revisionsberättelsen ha också revisorerna pekat på denna sak — dock utan att göra något yrkande. Revisorerna ha också framhållit, att gällande bestämmelser angående timplaner för rikets allmänna läroverk — kungörelsen den 17 mars 1933 (S. F. nr 110) — såväl för den fyraåriga som den femåriga realskolan upptager fyra veckotimmars undervisning i hushållsgöromål, varvid dock samtidigt föreskrivits, att för nämnda ämne den på detta sätt fastställda timplanen icke skall följas, förrän särskild föreskrift därom framdeles lämnats. Någon sådan föreskrift har emellertid ej utfärdats.

Revisorerna hava med hänsyn härtill vid sina besök och på annat sätt undersökt i vilken utsträckning sådan undervisning på *frillighetens* väg åstadkommits. Genom denna undersökning har konstaterats, att undervisning i nämnda ämne införts vid ett förhållandevis ringa antal undervisningsanstalter av detta slag, under det att vid flickläroverk, folk- och fortsättningskolor m. fl. läroanstalter i städer sådan undervisning tämligen allmänt äger rum på grund av gällande bestämmelser.

Ämnet hushållsgöromål är således icke obligatoriskt vid de allmänna läroverken. Frivillig undervisning i detta ämne meddelas emellertid — enligt vad revisorerna inhämtat — för närvarande vid *dels* samrealskolorna i Anderslöv, Arvika, Bollnäs, Eslöv, Filipstad, Hörby, Oskarshamn, Piteå, Strömstad, Sunne, Säffle, Tidaholm och Tranås, *dels ock* vid de högre allmänna läroverken i Bromma, Eskilstuna, Göteborg (för flickor), Halmstad, Hälsingborg (för flickor), Kalmar, Lidingö, Malmö (för flickor), Visby, Vänersborg och Örebro.

Revisorerna antyda vidare att den negativa utveckling, som konstaterats inom detta område, knappast står i överensstämmelse med hela den inställning till spörsmålet, som kan utläsas ur resp. departementschefs uttalande, då denna fråga var föremål för statsmakternas behandling. Vid nämnda tillfälle — se prop. 116 till 1927 års riksdag angående omorganisation av det högre skolväsendet — gjorde statsrådet i kap. II om »Skolarbetets inre gestaltning» följande uttalande:

»Förslaget att åt handens arbete giva ett bestämt utrymme på realskolans — och givetvis även på mellanskolans — läsordning måste jag från mina redan meddelade utgångspunkter varmt förorda. Jag uppfattar detsamma såsom varande av konstitutiv betydelse för hela den framtida skolans gestaltning. — — — Jag anser mig visserligen icke nu kunna taga definitiv ställning till den omfattning, vari undervisningen i fråga skulle förekomma i de olika klasserna. Den saken måste självfallet bedömas i samband med den slutliga prövningen av undervisningsplanen. Men jag kan icke underlåta att uttala, att jag anser att såväl goss- och flickslöjd som *hushållsgöromål och 'praktiskt arbete'* böra upptagas såsom obligatoriska ämnen i realskolan, även om en sådan anordning skulle tvinga till att någon inskränkning i skolans teoretiska arbete måste göras.»

I sin i anledning av nämnda proposition avlätna skrivelse (nr 262) anförde riksdagen (sid. 49), att den i huvudsak anslöt sig till vad departementschefen i berörda sammanhang anförde. Emellertid förutsatte riksdagen att i den mån programmets genomförande medför ekonomiska utgifter och framställningar följaktigen komma att göras hos riksdagen, dessa måtte åtföljas av erforderliga utredningar för frågans allsidiga och fullständiga bedömande.

Det kan även förtjäna omnämnas, att utöver detta uttalande år 1927, avgivet på grundvalen av utskottsmajoritetens inställning, även förelåg en reservation från bondeförbundshåll, vilken på denna punkt i stort sett gick i samma riktning.

Resultatet av riksdagens uttalande blev förutnämnda kungörelse av den 17 mars 1933. Timplanerna för realskolan upptaga i nämnda författning för realskolans näst högsta klass (4⁵ och 3⁴) fyra veckotimmars undervisning i hushållsgöromål. Emellertid skulle timplanerna i vad de avsåge denna undervisning icke följas, förrän särskild föreskrift därom framdeles lämnades.

Det torde — detta är åtminstone motionärens uppfattning — få anses som ett synnerligen otillfredsställande förhållande att den kvinnliga ungdomen i det stora flertalet av våra samrealskolor och högre allmänna läroverk icke blir i tillfälle att under skoltiden inhämta undervisning i hushållsgöromål (skolköksundervisning) under det att flickor som äro elever vid flickläroverk och folkskolor i största utsträckning ha möjlighet att komma i åtnjutande av denna undervisning. Som ett av skälen för denna differentiering av undervisningen har anförts, att de flickor, som besöka våra högre allmänna läroverk och samrealskolorna, ha inriktat sig på att »gå den lärda banan», där kunskap i hushållsgöromål skulle vara mindre behövlig. Skälet torde dock

vara mycket litet bärande — om man nu verkligen menar något med det-samma. Ty det torde nog kunna sägas, att endast en mindre del av de flickor, som genomgå nämnda skolor, uppnå en sådan ställning i livet, att en undervisning av här nämnt slag icke kan för dem bliva till någon större nytta.

Ett annat motiv mot ett inpressande av nämnda undervisning på schemat har även anförts, nämligen det att nämnda schema är så belagt av andra undervisningsämnen, att det medför svårigheter att ytterligare där placera ännu ett ämne. Men detta motiv förlorar mycket av sin kraft, då man kan konstatera, att detta problem dock kunnat vinna sin lösning i en del samrealskolor och högre allmänna läroverk, vilka här ovan uppräknats.

Slutligen torde man kunna påstå, *dels* att den här nämnda undervisningen är, där den införts, synnerligen populär och omtyckt både av elever och målsmän, *dels* att disponibel lärarinnepersonal nog torde finnas eller inom en kort tid kan anskaffas samt *dels* att lokalfrågan i de flesta fall nog kan på ett lämpligt sätt ordnas.

Under hänvisning till vad här anförts hemställes alltså,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda huruvida och på vilket sätt undervisning i hushållsgöromål för flickor (skolköksundervisning) bör och kan i ökad utsträckning komma till stånd vid samrealskolor och högre allmänna läroverk, så att på detta sätt riksdagens uttalande av år 1927 må kunna komma i praktisk tillämpning.

Stockholm den 24 januari 1937.

Ernst Hage.

I motionens syfte instämmer:

Olivia Nordgren.

